

Høring – langtidsutleie av kirker

Høringsnotat 24. september 2020

1. Bakgrunnen for Kirkerådets forslag – Kirkemøtets prinsippvedtak

Da Kirkemøtet i 2019 vedtok den nye kirkeordningen, valgte Kirkemøtet å videreføre kirkelovens kapittel 3 om kirkebygg. De eneste endringer Kirkemøtet vedtok, var de helt nødvendige tilpasninger som følge av at departementet ikke lenger ville være tildelt myndighet på kirkebyggfeltet, slik det har hatt etter kirkeloven.

Slike tilpasninger ble blant annet gjort i kirkeordningens bestemmelse i § 20 om forvaltning av kirkene og rådighetsbegrensninger overfor kirkens eier, jf. i dag kirkeloven § 18. Her ble departementets myndighet i henhold til loven overført til Kirkerådet.

Første og annet ledd i kirkeloven § 18 har slik ordlyd:

Forvaltningen av kirkene hører under kirkelig fellesråd, med mindre annet er bestemt av departementet.

Kirker kan ikke avhendes, pantsettes eller påheftes bruksretter. Departementet kan likevel samtykke i salg når særlige grunner tilsier det.

I sin saksorientering fra 2019 redegjorde Kirkerådet slik om sitt høringsforslag – som ble opprettholdt i forslaget til Kirkemøtet – om *ikke* å endre kirkelovens bestemmelse på dette punkt:

En særlig problemstilling som ble vurdert, er langtidsutleie av kirker. I situasjoner der kirkeforvaltningen står overfor store avgjørelser, som å ta en kirke ut av bruk, langtidsutleie, avhending eller nedleggelse, kan det stilles spørsmål om hvor langt fellesrådets myndighet til å disponere over kirkebygget rekker. Biskopen forordner gudstjenester i kirkene, og regelverket for bruk av kirker regulerer menighetsrådets bruk av kirker. Når en kirke ikke lenger har forordnete gudstjenester og videre bruk skal avgjøres, er gode lokale prosesser viktige (sak KM 06/19 side 49).

Kirkemøtet fulgte Kirkerådets anbefaling, og slik lyder nå kirkeordningen § 20 første og annet ledd:

§ 20. Forvaltning av kirkene og begrensning av rådighet

Forvaltningen av kirkene hører under kirkelig fellesråd, med mindre annet er bestemt av departementet før kirkeordningens ikrafttredelse eller deretter av Kirkerådet.

Kirker kan ikke avhendes, pantsettes eller påheftes bruksretter. Kirkerådet kan likevel samtykke i salg når særlige grunner tilsier det.

På grunn av nevnte videreføring av kirkelovens ordning, er det to sider av samme sak om det nedenfor vises til kirkeloven § 18 eller til kirkeordningen § 20. Enkelte steder er det mest naturlig å omtale kirkeloven.

I sak KM 15/15 Prinsipper for kirkebygg vedtok Kirkemøtet at i «*et fremtidig regelverk bør det gis mulighet for langtidsutleie av kirkebygg*».

Vedtaket bygger på den forutsetning at langtidsutleie av kirkebygg ikke er tillatt etter kirkeloven – eller i det minste at dette ikke er tilstrekkelig klart til at en ren videreføring av kirkeloven § 18 vil gi tilstrekkelig hjemmel for denne type disposisjoner.

Det er først ved opphevelsen av kirkeloven at Kirkemøtet har myndighet til å vedta en annen ordning enn den kirkeloven har inneholdt.

Spørsmålet om det er adgang til langtidsutleie av kirker, har hittil først og fremst måttet finne sin løsning ved å fastsette rekkevidden av kirkelovens forbud i § 18 annet ledd mot påhefte av bruksretter over kirker. Se nedenfor i pkt. 2 om tolkningen av dette forbudet, herunder om hva som menes med det rettslige begrepet bruksretter.

Utleiespørsmålet har samtidig en side til rekkevidden av forvaltningsmyndigheten som er tildelt kirkelig fellesråd, jf. Kirkerådets sakorientering gjengitt ovenfor. Det skyldes at «forvaltning» i første ledd nødvendigvis *ikke* kan omfatte det loven forbyr i samme paragrafs annet ledd.

I tillegg kan forvaltningsmyndigheten være avgrenset av *andre* grunner. Det er særlig menighetsrådets og prestens selvstendige rett til bruk av kirken som her vil være hensyn som må iakttas.

Hvis forbudet fjernes, slik at langtidsutleie ikke generelt er forbudt, må derfor et nytt og endret regelverk *også* finne en løsning på forholdet mellom forvaltningen av kirker – herunder langtidsutleie – og menighetens bruk av sin kirke. *Dette* spørsmålet blir ikke uten videre løst gjennom en oppheving av forbudet mot påhefte av bruksretter. Kirkerådet tar høyde for også dette forhold i sitt forslag nedenfor.

Det som var bakgrunnen for Kirkemøtets vedtak i 2015, er at det enkelte steder har vist seg å være behov for en rettslig adgang til langtidsutleie.

Når Kirkemøtet bruker uttrykket *langtidsutleie*, legger Kirkerådet til grunn at det ikke bare har en side til leieavtalens varighet, men også til hvor stor del av bygget avtalen omfatter – altså om leietaker gis eksklusiv råderett over hele bygget.

Bakgrunnen for *tidsaspektet* er at det ikke er tvilsomt at det etter regler for bruk av kirkene har vært adgang for menighetsrådet til – i tillegg til egen bruk – å overlate

kirkerommet til andre ved vederlagsfritt utlån eller utleie mot betaling. Det har her vært forutsatt i disse reglene at dette er avtaler med en kort tidshorisont.

Det som begrepet langtidsutleie derfor sikter mot å fange opp, er leieavtaler som nettopp ikke er korttids leieavtaler som kan forankres i regler for bruk av kirken. Langtidsutleie i vår sammenheng beskriver de former for utleie som gir eksklusiv bruk for en eventuell leietaker, slik at menigheten selv ikke lenger kan disponere kirken.

Drøftingen nedenfor er i lys av dette begrenset til denne form for *eksklusiv* utleie. Det er særlig for slike avtaler vi støter an mot de hensyn som begrunner det generelle forbudet mot påhefte av bruksretter.

Men hvis Kirkemøtet klargjør at slik form for utleie blir tillatt, vil det nødvendigvis også være adgang til langvarige utleieavtaler der *sambruk* med menigheten er mulig.

Siden det skal være kirke i hvert sokn, forutsetter slik eventuell langtidsutleie at et sokn har mer enn én kirke. Bestemmelsen om kirke i hvert sokn må også forstås som kirke *for* hvert sokn, altså at hver menighet i alle fall skal ha én kirke den kan bruke. Hvis soknet bare har én kirke, kan altså ikke kirken ved rettslige disposisjoner bli gjort utilgjengelig for menigheten.

Kirkerådet viser til at etter kirkeordningen § 20 første og annet ledd vil begrepet «kirke» omfatte både selve kirkebygget og kirketomten.

2. Forståelsen av forbudsbestemmelsen mot påhefte av bruksretter

Begrepet *bruksrett* må også i kirkeordningen gis det innhold det har etter alminnelig juridisk språkbruk. Begrepet er synonymt med *bruksrettighet*, der sistnevnte nok er mer vanlig.

Bruksrettigheter over fast eiendom gir rett til *begrenset rådighet* over en annens faste eiendom.

De totale bruksrettigheter forutsetter at rettighetshaver har besittelse av det som er gjenstand for bruk, *enten eksklusiv bruksrett* eller i det minste *en rådighet som er dominerende sammenlignet med eiers*. Rettigheten kan enten gjelde leie av grunnarealer, typisk tomtefeste eller jordleie – eller leie av areal under tak, det vil si leie av husrom til bolig *eller andre formål*. Leie av et kirkebygg vil omfattes av den siste gruppen.

Det er etter dette på det rene at en langvarig leieavtale som gir leietaker *eksklusiv bruksrett* til kirkebygget, rammes av ordlyden i forbudsbestemmelsen.

Etter sin ordlyd er forbudet absolutt, men bestemmelsen må ses i lys av sitt formål. Blant annet betyr dette at bruksrettigheter over *kirketomten* som ikke svekker eiendommens egnethet for kirkelige handlinger og annen kirkelig bruk av kirkebygget, etter en konkret vurdering vil kunne gå klar av forbudet. I en tolkningsuttalelse i brev av 4. februar 2019 til KA skriver departementet således blant annet at:

Formålet med bestemmelsen er å sikre (...) at det *ikke skal foretas disposisjoner som hindrer tilgang til eller bruk av kirkebyggene*. Bruksretter som ikke krenker eiendomsretten og/eller *tilgang til og bruk av kirkebygget*, er det, etter departementets vurdering, ikke samme grunn til å forby. Både formålsbetraktninger og reelle hensyn tilsier at det må foretas konkrete vurderinger av hvordan slike heftelser vil virke inn på eiendomsrett til, og *bruk av, kirkebygget*. Etter departementets syn kan det dermed ikke utelukkes at en bruksrett til en *del av eiendommen* kan tinglyses uten at det vil være i strid med § 18 (2) første punktum, men dette må vurderes konkret (kursivert her).

Det fremgår at departementet primært har bruksretter over *kirketomten* i tankene.

Kirkerådet viser til at Kirkemøtets prinsippvedtak fra 2015 knytter seg til kirkebygget. Her er det lite rom for å tolke forbudet innskrenkende gjennom formålsbetraktninger. Hensynet bak forbudet har vært å sikre at en kirke kan tjene sitt formål for menigheten. Det er derfor en nær sammenheng mellom forbudet og den rett til å disponere kirken som menighetsråd og prest har etter regler for bruk av kirkene.

3. Forholdet til menighetens egen bruk av kirken

Kirkemøtet har med hjemmel i kirkeloven § 18 tredje ledd vedtatt regler for bruk av kirkene. Ny hjemmel i trossamfunnsloven er § 15 første ledd annet punktum.

Reglene forutsetter at menighetsrådet og presten har *rett* til bruk av soknets kirker. Reglene åpner for følgende tredelte bruk av kirken, med samsvarende myndighet: menighetsrådets egen bruk, menighetsrådets utlån til andre og menighetsprestens bruk ut over forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger, jf. reglenes § 12.

Når kirkelig fellesråds myndighet til å forvalte kirkene etter kirkeordningen § 20 første ledd skal defineres og avgrenses, må det derfor skje *innenfor de rammer* disse generelle reglene setter. Dette har Kirkerådet og departementet ved flere anledninger uttalt.¹

Nye regler som åpner for langtidsutleie av kirkebygg, må *også* omfatte en avklaring av forholdet til menighetens rett til bruk av kirken. Grunnen er at selv om forbudet fjernes eller det åpnes for å gjøre unntak fra forbudet, blir ikke *dette* spørsmålet uten videre løst.

---

¹ I brev til KA av 28. januar 2013 skriver departementet om kirkeloven § 18 at «*Avgrensningen* av fellesrådets myndighet må ligge i uttrykket «forvaltning». Dette innebærer at kirkelig fellesråd i utgangspunktet kan disponere over kirkebygget *så langt det er forenlig* med regler for bruk av kirken og biskopens tilsynsmyndighet.» I sin kirkerettsbok skriver Per-Otto Gullaksen tilsvarende at kirkelig fellesråd «ikke [kan] gripe inn i menighetsrådets (...) eller prestens *bruksrett* til det vigslede kirkerom» (Stat og kirke i Norge, 2000 side 96).

4. *Oversikt over de viktigste spørsmål Kirkemøtets prinsippvedtak reiser*

Det fremgår ovenfor at Kirkemøtets prinsippvedtak om at det skal *gis mulighet* for langtidsutleie, reiser en rekke spørsmål som må finne sin løsning.

Følgende hovedspørsmål kan identifiseres:

- Skal forbudet mot langtidsutleie fjernes helt – *eller* skal det videreføres med en godkjenningsordning der det kan gjøres unntak fra forbudet?

I førstnevnte fall: Skal endringen bestå i helt å fjerne dagens generelle forbudsbestemmelse om påhefte av bruksretter? Eller skal endringen spesifikt være begrenset til langtidsutleie av kirkebygget?

I sistnevnte fall: Hvilket organ skal tildeles myndighet til å godkjenne langtidsutleie? Og skal det innføres en klageordning knyttet til godkjenningsinstansens vedtak?

- Skal det legges konkrete føringer for hvilke formål en kirke skal kunne leies ut til og/eller til hvem? Dette spørsmålet kan stilles både med og uten en godkjenningsordning.
- Skal det settes en grense for hvor lenge en kirke skal kunne leies ut?
- Skal en adgang – med eller uten godkjenningsordning – *forutsette* at menigheten ikke lenger ønsker å bruke kirken – eller ikke har midler til å hjelpe kirkelig fellesråd hvis sistnevnte ikke finner å kunne drifte og vedlikeholde kirken?

Dette er samtidig et spørsmål om forholdet til regler for bruk av kirken og dessuten om hvilket organ for soknet som reelt sett har det avgjørende ord i spørsmålet om langtidsutleie skal kunne finne sted.

Kirkerådet mener det ikke er behov for utførlig å drøfte hvert enkelt spørsmål. Men Kirkerådet vil gjennom sitt forslag til ny ordning synliggjøre hva det mener er den mest hensiktsmessige løsning og gjennom det besvare spørsmålene ovenfor.

5. *Kirkerådets forslag til rettslig regulering av spørsmålet om påhefte av bruksretter, herunder langtidsutleie*

Videreføring av forbudet, men åpning for unntak gjennom en godkjenningsordning

Kirkerådet mener det fortsatt vil være behov for et vern mot disposisjoner som kan hindre fremtidig bruk av kirken. Kirkerådet viser i denne forbindelse til at de hensyn som begrunner dagens forbud, ikke har tapt sin aktualitet.

Dette taler for at det generelle forbudet mot å stifte bruksrettigheter i kirker videreføres. Samtidig kan det generelt åpnes for unntak gjennom en godkjenningsordning som omfatter det samme som forbudet, det vil si «kirken» – som her fortsatt skal forstås som både bygget og kirketomten (hele den matrikulerte eiendom).

Dette er Kirkerådets forslag, som innebærer en viss oppmykning sammenlignet med dagens ordning.

Kirkerådet forslag er at både forbudet som videreføres og den nye godkjenningsordningen med mulighet for unntak fra forbudet, skal omfatte *bruksretter* i tråd med alminnelig juridisk språkbruk. Dette betyr at også andre bruksretter over kirken og kirketomten enn langtidsutleie av kirkebygget vil forutsette godkjenning. Bare å skille ut langtidsutleie av kirkebygget fremstår som en lite ønskelig løsning. Det vil dermed fremdeles vil være behov for å avklare om en disposisjon er å anse som en bruksrett og dermed i utgangspunktet forbudt. Et avgrensningsspørsmål ville for øvrig også oppstå ved å innføre begrepet langtidsutleie i paragrafen.

Hvilket organ bør være godkjenningsinstans?

I ovennevnte vedtak fra 2015 tok ikke Kirkemøtet stilling til spørsmålet om godkjenningsordning ved langtidsutleie. Kirkerådet skrev følgende i sin saksorientering til Kirkemøtet:

«Høringsinstansene svarer ja til en *godkjenningsordning ved langtidsutleie* av en kirke, men da til et annet kirkesamfunn eller kirke eller noe som relaterer seg til den tidligere bruk. Når det gjelder hvilket organ som skal godkjenne utleie varierer svarene mellom biskop og bispedømmeråd. *Kirkerådet* konkluderer ikke om dette før ny kirkeordning er nærmere avklart» (sak KM 15/15 om Prinsipper for kirkebygg, saksorienteringen side 18).

I tillegg til de to organene som ble trukket frem i kirkebygghøringen fra 2014, kan *Kirkerådet* være aktuelt. Det argument som særlig taler for dette, er at det kan bli *ens praksis nasjonalt* i slike saker. Et annet argument er at det er Kirkerådet som skal godkjenne *salg* av kirker etter kirkeordningen § 20 annet ledd og *nedleggelse* av kirker etter § 23 fjerde ledd. Dette er sakstyper som i noen grad fremstår som beslektet med påhefte av bruksretter. Samtidig er det en ikke uvesentlig forskjell. I de to sakstyper Kirkerådet allerede er tildelt myndighet, dreier det seg om varig å ta en kirke ut av bruk eller funksjon.² Ved påhefte av bruksretter dreier det seg i ytterste

---

² At en nedlagt kirke på ny får rettslig status som kirke, fremstår som lite praktisk.

fall om en midlertidig – om enn lang – periode der menigheten ikke kan bruke kirken. Det kan også dreie seg om langt mindre inngripende bruksretter enn langtidsutleie, for eksempel en veirett over kirketomten. Da Kirkerådet ble tildelt denne myndigheten i 2019, var begrunnelsen at ved «å legge godkjenningsmyndighet [for *blant annet* nye kirker] til en sentral instans som Kirkerådet, vil dette være det minst radikale grepet i denne omgang» (saksorienteringen i sak KM 06/19). Når det nå spørres om hvilket organ som skal være godkjenningsmyndighet ved påhefte av bruksretter, har denne begrunnelsen begrenset overføringsverdi.

Det som kan tale for *bispedømmerådet* som godkjenningsinstans, er at rådet allerede er tildelt myndig til å dispensere fra atskillelsesforbudet i kirkeordningen § 20 tredje ledd. Slikt salg av fast eiendom som ikke (lenger) er nødvendig for kirken, har det til felles med påhefte av bruksretter at det i begge tilfeller dreier seg om *den økonomiske forvaltningen av kirkens verdier*. Det samme kan sies om godkjenning av regler for betaling for bruk av kirken etter § 22 annet ledd og godkjenning av anvendelsen av kirkefondets kapital og avkastning, jf. § 21.

Kirkerådet mener de hensyn som taler for å utpeke *biskopen* til å ha denne godkjenningsfunksjonen, fremstår som mer tungtveiende. Biskopen har tilsynsmyndighet over bruken av kirkene etter tjenesteordning for biskop § 5 annet ledd, jf. også regler for bruk av kirkene § 4 annet ledd m.fl. Samtidig vil langtidsutleie av en kirke i betydelig grad kunne berøre biskopens myndighet knyttet til kirkens inventar og utstyr. Av betydning er også biskopens forordningsmyndighet. Det er først når biskopen har besluttet ikke å forordne gudstjenester i en kirke at spørsmålet om langtidsutleie vil kunne bli aktuelt. At biskopen godkjenner ombygging og utvidelse av kirker, mener Kirkerådet ikke er et selvstendig argument i denne sammenheng.

Kirkerådet foreslår i lys av ovennevnte at biskopen er godkjenningsinstans for påhefte av bruksretter.

Skal bestemmelsen inneholde konkrete føringer spesifikt knyttet til langtidsutleie: hvem det skal kunne leies ut til, til hvilket formål o.a.?

Kirkerådet mener det i kirkeordningen ikke skal legges *konkrete* føringer for hvilke formål en kirke skal kunne leies ut til eller til hvem. Heller ikke bør det settes en grense for hvor lenge en kirke skal kunne leies ut. Grunnen er at det er vanskelig på forhånd å ha en konkret formening om hvilke hensyn som spiller inn i den enkelte sak. Samtidig er det vanskelig å finne en hensiktsmessig måte å uttrykke slike eventuelle begrensninger.

Derimot vil biskopen kunne stille nærmere *vilkår* for en godkjenning – ved langtidsutleie av en kirke som for andre bruksretter. Forskjellen fra forhåndsbestemte føringer, er at biskopen her vil kunne tilpasse eventuelle vilkår fra sak til sak.

For eksempel vil biskopen kunne stille vilkår knyttet til kirkens inventar og utstyr, til bruk av kirketomten samt til menighetens eventuelle fortsatte bruk av kirken, for

eksempel til kirkelige handlinger. Biskopen vil også kunne stille vilkår om leieperiodens lengde og hvilke formål leietaker kan bruke kirken til.

Av dette følger at en søknad om samtykke til langtidsutleie må inneholde opplysninger om avtalens nærmere innhold for at biskopen skal kunne ta stilling til den.

Vilkår om *særlige grunner* også her

Samtidig bør det, som for salg, settes et vilkår om *særlige grunner* for å tillate at kirken påheftes en bruksrett. Hva disse vil være, bør det heller ikke sies noe generelt om – det vil bero på de nærmere forhold i det enkelte tilfelle. Kirkerådet mener det vanskelig lar seg gjøre å detaljregulere dette spørsmålet når bestemmelsen generelt gjelder påhefte av bruksretter og ingen sak trenger å være lik en annen.

Et eksempel på særlige grunner til å tillate langtidsutleie kan være at menigheten ikke lenger har behov for kirken.

Forholdet mellom soknets organer

Det følger av kirkeordningen § 20 første ledd at det i utgangspunktet vil være kirkelig fellesråd som er det organ for soknet som kan fremme en søknad om godkjenning. Skal dette fravikes, må det komme til uttrykk.

Det kan spørres om menighetens rett til bruk av kirken taler for at det bør være menighetsrådet som skal treffe beslutning om i alle fall langtidsutleie. En slik løsning ville samtidig innebære et veto mot et ønske fra kirkelig fellesråd om langtidsutleie.

Utfordringen med en slik ordning er dens økonomiske sider. På den ene side kan ikke et menighetsråd treffe beslutninger helt løsrevet fra de økonomiske realiteter et fellesråd er stilt overfor. På den annen side vil det kunne være betydelige praktiske utfordringer knyttet til en eventuell løsning der menighetsrådet helt eller delvis overtar det økonomiske ansvaret for drift og vedlikehold av den aktuelle kirken – eventuelt også det hele forvalteransvaret.

Kirkerådet anbefaler en ordning der det er kirkelig fellesråd som formelt treffer vedtak om påhefte av bruksretter og som fremmer søknad til biskopen om godkjenning.

Hva særlig gjelder langtidsutleie av kirker og forholdet til menighetsrådets og prestens rett til bruk av kirken, er dette trukket frem i de innledende redegjørelser. Ovennevnte løsning innebærer at biskopen også i dette spørsmålet vil måtte avveie eventuelle motstridende hensyn og interesser – her altså mellom menighetsrådets og/eller prestens ønsker om fortsatt bruk og kirkelig fellesråds ønske om utleie som fortrenger slik bruk. Det vil derfor ikke la seg gjøre generelt å si noe om hvilket organ som ved slik uenighet *reelt sett* har det avgjørende ord, jf. siste strekpunkt i pkt. 4 ovenfor.

Det kan være hensiktsmessig å presisere at Kirkerådet kan gi nærmere retningslinjer for saksbehandlingen – herunder om hva en søknad til biskopen skal inneholde. Slike retningslinjer kan ved langtidsutleie for eksempel omfatte hva søknaden skal inneholde om de drøftelser som har funnet sted mellom soknets organer.

Langtidsutleie kan ha til følge at annet regelverk settes til side

I forlengelsen av sistnevnte vil Kirkerådet påpeke at en godkjenning av langtidsutleie normalt vil forutsette at regler for bruk av kirkene ikke kan bli fulgt. Dette vil være en følge av at kirkeordningens bestemmelser forutsettes å gå foran annet kirkelig regelverk – også der det er vedtatt av Kirkemøtet.³ Det samme kan bli tilfelle med deler av regler for liturgiske inventar og utstyr.

Siden biskopen *gjennom sitt godkjenningsvedtak* vil måtte ta høyde for slike virkninger, er det ikke nødvendig å særregulere slike unntak i disse to regelverkene.⁴ Det ville uansett bare være aktuelt i helt spesielle situasjoner og allerede av den grunn lite praktisk å regulere særskilt.

Klageordning?

Til spørsmålet om det bør etableres en *klageordning* overfor biskopens vedtak, skal Kirkerådet først nevne at det legger til grunn at vedtaket blir å anses som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven sammenholdt med kirkeordningen § 42 første ledd. Kirkerådet mener dette ikke er nødvendig å presisere i bestemmelsen.

Samtidig viser Kirkerådet til at en klageordning må fastsettes særskilt, jf. § 42 annet ledd første punktum. Til sammenlikning er det ikke innført en klageordning knyttet til salg av kirker.

Antakelig vil saker om langtidsutleie være mer aktuelle enn saker om salg. De vil nok også ha potensiale til å skape større grad av konflikt mellom soknets organer. Allikevel mener Kirkerådet det ikke er ønskelig å innføre en ny klageordning selv om biskopens vedtaksmyndighet er ny. Biskopens myndighet til å godkjenne ombygging og utvidelse av kirker, reiser andre spørsmål – herunder fordi det i slike saker er flere som kan være berørt enn menigheten. Der er det klageadgang, jf. kirkeordningen § 23.

---

³ I sak KR 69/20 er dette foreslått presisert i en ny bestemmelse i kirkeordningen. Kirkemøtet skal behandle forslaget i oktober.

⁴ Men det kunne enkelt vært gjort gjennom en egen hjemmel for biskopen til å dispensere fra reglene: *Biskopen kan helt eller delvis gjøre unntak fra disse bestemmelsen når særlige grunner tilsier det, jf. kirkeordningen § 20 annet ledd.*

Forslag til endret bestemmelse i kirkeordningen § 20

Kirkerådet benytter anledningen til å foreslå en mindre språklig endring i paragrafens tittel. Ved et uheldig ordvalg ble lovens preposisjon «i» byttet ut med «av».

Etter dette foreslår Kirkerådet slik ordlyd i § 20 første og annet ledd, med endringene i kursiv:

§ 20. Forvaltning av kirkene og begrensning i rådighet

Forvaltningen av kirkene hører under kirkelig fellesråd, med mindre annet er bestemt av departementet før kirkeordningens ikrafttredelse eller deretter av Kirkerådet.

Kirker kan ikke avhendes, pantsettes eller påheftes bruksretter. Kirkerådet kan likevel samtykke i salg når særlige grunner tilsier det. *På samme vilkår kan biskopen samtykke i påhefte av bruksretter. I saker etter tredje punktum kan Kirkerådet gi retningslinjer for saksbehandlingen.*